

Sygn. akt III AUa 79/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Czaja (spr.)
Sędziowie:	SA Bogdan Świerk SA Elżbieta Gawda
Protokolant: st. prot. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2013 r. w Lublinie

sprawy W. H.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 28 listopada 2012 r. sygn. akt VII U 3317/12

oddala apelację.

Sygn. akt **III AUa 79/13**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 lipca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił W. H. prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.). W uzasadnieniu podano, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. na wymagany co najmniej 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy udowodnił 14 lat i 9 miesięcy. .

W odwołaniu od powyższej decyzji W. H. domagał się jej zmiany i ustalenia prawa do emerytury od ukończenia 60 lat życia. Argumentował, że w warunkach szczególnych pracował również w okresie od dnia 1 kwietnia 1974 r. do dnia 30

września 1977 r. będąc zatrudnionym w Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w B. w Zakładzie (...) na stanowisku solarza peklowacza. .

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie. .

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2012 roku Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił W. H. prawo do emerytury od 9 lipca 2012 roku.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy). W myśl art. 32 ust. 4 cyt. ustawy wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Zgodnie z § 2 ust. 1, § 3 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące przesłanki: osiągnięcie wieku emerytalny wynoszący dla mężczyzn 60 lat, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, przy czym praca ta jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu na danym stanowisku, co potwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji.

Pozostaje poza sporem, że W. H. ukończył 60 lat w dniu 5 lipca 2012 r. (ur. w dniu (...)). Nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego i w dacie złożenia wniosku o emeryturę tj. w dniu 9 lipca 2012 r., nie pozostawał w stosunku pracy. Na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił 29 lat, 1 miesiąc i 7 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym organ rentowy uwzględnił 14 lat i 9 miesięcy okresów pracy w szczególnych warunkach. . Okres pracy w warunkach szczególnych uznany przez organ rentowy przypadł na okres zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w B. od 1 lipca 1980 r. do 31 grudnia 1998 r.

Spór sprowadzał się do ustalenia czy na datę 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony legitymuje się co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Okres udokumentowany świadectwem pracy z dnia 31 października 2008 r. wystawionym przez (...) Spółdzielnię (...) w B. przekracza wymagane 15 lat, jednakże organ rentowy odliczył od tego okresu czas, w którym wnioskodawca pobierał zasiłek chorobowy, który wynosił 5 miesięcy i 4 dni.

Organ rentowy nie kwestionował znajdującego się w aktach emerytalnych świadectwa pracy dotyczącego powyższego okresu zatrudnienia, a jedynie odliczył od wskazanych w nim okresów pracy w warunkach szczególnych okresy, w których wnioskodawca korzystał z zasiłku chorobowego. Okresy te zostały wymienione w tym samym świadectwie pracy.

Sąd wskazał, że u podstawy sposobu rozumowania organu rentowego wydaje się leżeć zbyt literalna interpretacja treści § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., zgodnie z którym okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Nie bez znaczenia pozostaje również zamieszanie terminologiczne wywołane wejściem w życie w dniu 15 listopada 1991 r. ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1991 r., Nr 104, poz. 450 ze zm.). Ustawa ta posługiwała się bowiem nową terminologią, tj. pojęciem okresów składkowych i nieskładkowych, której nie znało jeszcze rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Powstał więc problem z prawnym zakwalifikowaniem okresów pozostawania w stosunku pracy, ale jej niewykonywania ze względu na pobieranie zasiłków z ubezpieczenia społecznego (chorobowego, macierzyńskiego albo opiekuńczego), które wedle art. 11 ust. 1 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) były traktowane jako okresy zatrudnienia, zaś na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 17 października 1991 r. są okresami składkowymi (zasiłek macierzyński) lub na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 tej ustawy okresami nieskładkowymi (zasiłek chorobowy i opiekuńczy). Z takiego zakwalifikowania omawianych okresów usiłowano niekiedy wywieść (K. A. „Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz”), że intencją ustawodawcy było zawężenie zakresu okresów szczególnych do tych okresów zatrudnienia, w trakcie których praca była faktycznie wykonywana. Wówczas uprawnione byłoby odjęcie okresów korzystania z zasiłku chorobowego czy opiekuńczego od okresu pracy w szczególnych warunkach.

Z poglądem tym rozprawił się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03, w której wskazano, że do okresu pracy w szczególnych warunkach, o jakich mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania tego stosunku pracy, przypadające po wejściu w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. Sąd Okręgowy w pełni zgadza się z sentencją uchwały, jak i podziela argumenty przytoczone na jej poparcie. W szczególności przekonująca jest uwaga, iż konsekwentne trzymanie się reguły zaliczania do okresów pracy w warunkach szczególnych bądź w szczególnym charakterze wyłącznie okresów faktycznego wykonywania pracy nakazywałoby niezaliczanie do niego również okresów korzystania przez pracownika z urlopu wypoczynkowego. Tego zaś ZUS nie uczynił. Niezależnie od tego aż tak rygorystyczne rozumienie pojęcia „wykonywania pracy w szczególnych warunkach bądź w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy” jest w istocie interpretacją rozszerzającą na niekorzyść ubezpieczonego, która na dodatek w ocenie Sądu Okręgowego nie jest oparta na wystarczająco przekonujących argumentach.

W ocenie Sądu Okręgowego nieuwzględnienie okresów pobierania zasiłków chorobowych do okresów pracy wykonywanej w warunkach szczególnych nie znajduje żadnego uzasadnienia w powszechnie obowiązujących przepisach. Ani bowiem wyżej omówione przepisy obowiązujące przed dniem 1 stycznia 1999 r., ani obecnie obowiązujące w tym zakresie unormowania, nie dają wystarczających podstaw do wykonania przez ZUS takiego zabiegu. Zgodnie z § 2 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., okresy pracy uzasadniające prawo do świadczeń z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Takie świadectwo zostało przez zakłady pracy wnioskodawcy sporządzone i nie zostało przez organ rentowy zakwestionowane. Żaden przepis natomiast nie uprawnia organu rentowego do zmniejszenia okresu zatrudnienia ustalonego przez zakład pracy zgodnie z wymogami zawartymi w cytowanym rozporządzeniu o okresy pobierania zasiłków chorobowych, tym bardziej że trudności interpretacyjne związane z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. zostały rozwiązane uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03, w sposób nie pozostawiający miejsca na jakiegokolwiek wątpliwości.

Należy ponadto podkreślić, że art. 184 ust. 1 pkt 1 powołanej ustawy jest przepisem, który jednoznacznie stwierdza, że okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ocenia się w świetle stanu prawnego obowiązującego do dnia 1 stycznia 1999 r., a zatem ze stażu tego nie można, bo brak ku temu podstawy prawnej,

odliczyć okresów niezdolności do pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy. Regulacja ta wynika z art. 32 ust. 1a ustawy i została wprowadzona od dnia 1 lipca 2004 r. przez art. 1 pkt 16 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz.U. 2004, Nr 121, poz. 1264), jednak art. 184 ogranicza wyraźnie zakres zastosowania art. 32, jedynie do oznaczenia przesłanki wieku emerytalnego, nie zaś do wszystkich wskazanych tam przesłanek ustalania uprawnień emerytalnych. Oznacza to, że art. 184 ustawy emerytalnej stanowi samodzielną podstawę do nabycia prawa do emerytury. Zasady uzyskania emerytury w obniżonym wieku zostały w nim bowiem uregulowane w sposób wyczerpujący i pełny, zaś odwołanie do art. 32, 33, 39, 40 odnosi się tylko do wieku emerytalnego określonego w tych przepisach, bez odwoływania się do pozostałych wymogów związanych z tym wiekiem. Pogląd ten znajduje oparcie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2007 r., I UK 62/07 (OSNP 2008/17-18/269) oraz uchwale Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06 (OSNP 2007/13-14/199). Po dokonaniu wykładni art. 32 i art. 46 ustawy Sąd Najwyższy podsumował, że przepis art. 184 jest samodzielną podstawą w zakresie warunków do nabycia prawa, z wyjątkiem wieku emerytalnego.

W świetle powyższych wywodów Sąd I instancji uznał, że okresy, w których W. H. pobierał zasiłek chorobowy po 15 listopada 1991 r. będąc zatrudnionym w (...) Spółdzielni (...) w B., powinny zostać zaliczone do okresu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Zsumowanie okresu bezspornego (14 lat i 9 miesięcy) oraz okresów, za które pobierał zasiłek chorobowy (5 miesięcy i 4 dni), bezsprzecznie wskazuje, że wnioskodawca legitymuje się okresem przewyższającym wymagany ustawowo 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych. Przesądza to jednoznacznie, że wnioskodawca spełnił ostatni z wymaganych warunków do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku.

W tym stanie rzeczy dalsze prowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach także w okresie od dnia 1 kwietnia 1974 r. do dnia 30 września 1977 r., tj. w trakcie zatrudnienia wnioskodawcy w Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w B. w Zakładzie (...), było bezprzedmiotowe. Wnioskodawca i bez tego spełnił bowiem warunki niezbędne do ustalenia prawa do dochodzonego świadczenia, zaś ewentualne ustalenie dłuższego stażu pracy w szczególnych warunkach w żaden sposób nie wpłynęłoby na jego sytuację.

W tym stanie rzeczy Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił W. H. prawo do emerytury poczynając od dnia 9 lipca 2012 r., tj. od dnia złożenia wniosku w tym przedmiocie na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł zakład Ubezpieczeń Społecznych w L. zaskarżając wyrok w całości.

Wyrokowi zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa materialnego - błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 184 ust. 1 pkt 1, art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43) poprzez przyznanie prawa do emerytury osobie nie spełniającej przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych

- Sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, poprzez przyjęcie, że wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych przez okres wynoszący 15 lat, 2 miesiące i 4 dni.
- Podnosząc powyższe wnosil o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.
- W uzasadnieniu apelacji organ rentowy kwestionuje jedynie zaliczenie do pracy w warunkach szczególnych okresu pobierania przez wnioskodawcę zasiłków chorobowych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i aprobuje argumentację prawną przedstawioną w motywach zaskarżonego wyroku a więc nie zachodzi potrzeba ich powtarzania.

Zarzuty podniesione w apelacji są bezzasadne.

Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że okresy, w których W. H. pobierał zasiłek chorobowy po 15 listopada 1991 r. będąc zatrudnionym w (...) Spółdzielni (...) w B., powinny zostać zaliczone do okresu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Zsumowanie okresu bezspornego (14 lat i 9 miesięcy) oraz okresów, za które pobierał zasiłek chorobowy (5 miesięcy i 4 dni), bezsprzecznie wskazuje, że wnioskodawca legitymuje się okresem przewyższającym wymagany ustawowo 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych. Przesądza to jednoznacznie, że wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku.

Przy ustalaniu okresów pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, do ustalenia uprawnień emerytalnych na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17.XII.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009 r. poz. 153 ze zm.) nie wyłącza się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik po dniu 14.XI.1991 r. otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Orzecznictwo w tej mierze jest już utrwalone (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27.XI.2003 r. III UZP 10/03/OSNP 2004/5/87; wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23.IV.2010 r. II UK 313/09 – Lex nr 604213).

Sąd Apelacyjny Lublinie orzecznictwo to podziela i nie znajduje żadnych podstaw do odstąpienia od jednolitej linii orzecznictwa.

W tym stanie rzeczy apelacja jako niezasadna podlega oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.